

Patrycja Staniszevska-Pobikrowska

Wydział Prawa i Administracji UKSW

STRESZCZENIE

rozprawy doktorskiej *Teorie recepcji prawa wewnętrznego Kościołów i związków wyznaniowych do państwowego systemu prawnego.*

Niniejsza praca stanowi przekrojowe ujęcie czterech teorii recepcji norm prawa wewnętrznego kościołów i związków wyznaniowych występujących na gruncie nauki o prawie wyznaniowym. Składa się ona z sześciu rozdziałów podzielonych na trzy paragrafy każdy. Do przedmiotowych teorii recepcji zaliczamy: teorię pozaprawnej natury norm prawa wewnętrznego, teorię skuteczności prawa, teorię natury statutowej, teorię recepcji norm prawa wewnętrznego kościołów i związków wyznaniowych. Szeroko ujęte relacje pomiędzy państwem a normami prawa kościelnego (związków religijnych), pogłębione o rys historyczny sięgający czasów antycznych oraz ujęcie współczesne występujące w prawie polskim zaowocowało odpowiedzią na pytania badawcze dotyczące charakteru norm religijnych (prawa wewnętrznego) w stosunku do prawa jak i sposób ich wzajemnego oddziaływania.

W rozdziale pierwszym dysertacji omówiono monizm religijno-polityczny jakim charakteryzowały się państwa starożytnego Bliskiego Wschodu. Poddano refleksji zapisy norm praw mezopotamskich, egipskich oraz hebrajskich. Dostrzeżono silną zależność pomiędzy prawem stanowionym przez władcę a aspektem religijnym, co miało przełożenie wprost na systemy prawodawcze.

Drugi rozdział kontynuujący rys historyczny formowania się właściwych teorii recepcji, ukazuje na przykładzie praw starożytnych państw śródziemnomorskich zmieniającą się zależność pomiędzy prawem stanowionym a prawem religijnym. Podkreślony również został znaczący wpływ prawa rzymskiego na formowanie się prawa kościelnego w wiekach późniejszych.

W kolejnym rozdziale została przedstawiona teoria pozaprawnej natury norm prawa wewnętrznego. Wywód oparł się o wskazanie myśli filozoficznej średniowiecza dotyczącej natury prawa, jego pochodzenia oraz stanowienia. Tu skonfrontowano stanowiska m.in. św. Augustyna, św. Tomasza z Akwinu i Marsyliusza z Padwy.

Rozdział czwarty został poświęcony na opisanie teorii skuteczności prawa. Posłużono się rozważaniami na temat teorii prawa, ustawy kościelnej, prawa zwyczajowego oraz skuteczności norm religijnych.

W piątym rozdziale pracy nakreślono teorię natury statutowej wg której prawo wewnętrzne religijne miałyby być traktowane jak prawo statutowe. Takie ujęcie związane jest z przyznaniem lub jego odmową normom kościelnym charakteru publicznoprawnego. Wywodzie podkreślono również znaczenie relacji instytucjonalnych na linii państwo – kościół dla kształtowania się tej teorii.

Ostatni rozdział pracy traktuje o recepcji prawa wewnętrznego kościołów i związków wyznaniowych przez prawo świeckie. Tu wskazano na umowy międzynarodowe, w tym konkordaty, a także wskazano na tworzenie wewnątrzpaństwowych aktów prawa wyznaniowego przez prawodawcę świeckiego.

Słowa kluczowe: teorie recepcji, prawo wyznaniowe, recepcja norm wewnętrznych, prawo wewnętrzne kościołów i związków wyznaniowych.

SUMMARY

doctoral dissertation *Theories of reception of the internal law of churches and religious associations to the state legal system.*

This work is a cross-sectional approach to four theories of reception of the norms of internal law of churches and religious associations occurring on the basis of the science of religious law. It consists of six chapters divided into three paragraphs each. The subject theories of reception include: the theory of the extra-legal nature of the norms of internal law, the theory of the effectiveness of law, the theory of statutory nature, the theory of the reception of norms of internal law of churches and religious associations. The broadly defined relationship between the state and the norms of church law (religious associations), deepened by the historical outline dating back to ancient times and the contemporary approach in Polish law, resulted in the answer to research questions regarding the nature of religious norms (internal law) in relation to law and the way they are mutually related impact.

The first chapter of the dissertation discusses the religious-political monism that characterized the countries of the ancient Near East. The provisions of the norms of Mesopotamian, Egyptian and Hebrew laws were considered. A strong relationship was noticed between the law made by the ruler and the religious aspect, which had a direct impact on legislative systems.

The second chapter, continuing the historical outline of the formation of the relevant theories of reception, shows, on the example of the laws of ancient Mediterranean countries, the changing relationship between statutory law and religious law. The significant influence of Roman law on the formation of church law in later centuries was also emphasized.

The next chapter presents the theory of the extra-legal nature of the norms of internal law. The argument was based on the indication of the philosophical thought of the Middle Ages regarding the nature of law, its origin and enactment. Here confronted the positions of st. Augustine, st. Thomas Aquinas and Marsilius of Padua.

The fourth chapter is devoted to describing the theory of the effectiveness of law. Considerations on the theory of law, church law, customary law and the effectiveness of religious norms were used.

In the fifth chapter of the work, a theory of a statutory nature was outlined, according to which internal religious law would be treated as statutory law. This approach is related to granting or refusing to grant church norms a public law character. The argument also emphasizes the importance of institutional relations between the state and the church for the formation of this theory.

The last chapter of the work deals with the reception of the internal law of churches and religious associations by secular law. Here, international agreements, including concordats, are indicated, as well as the creation of intra-state acts of religious law by the secular legislator.

Keywords: theories of reception, religious law, reception of internal norms, internal law of churches and religious associations.